

Kulturhistorisk rapport for den arkæologiske forundersøgelse af **MLF01891 Pensylvanien Varmeværk**

Udført af Søren Jensen.

KOLOFON

Museets j.nr.: MLF001891

KUAS j.nr.: 17/00134

Stednavn: Pensylvanien Varmeværk

Stednr. 070611

Sb.nr.: 50

Sogn: Maribo Landsogn

Kommune: Lollands

Amt: Tidl. Maribo

MUSEUM LOLLAND-FALSTER

Frisegade 40 | 4800 Nykøbing F | Tlf. 54 84 44 00 | post@museumlollandfalster.dk | www.museumlollandfalster.dk

INDHOLD

KOLOFON	1
INDHOLD	2
INDLEDNING	3
UNDERSØGELSENS RESULTATER	3
FREMtidigt ARBEJDE PÅ STEDET	4

INDLEDNING

I oktober 2016 kontaktes Museum Lolland-Falster af Maribo Fjernvarme ved Jacob Sten Petersen vedrørende arkivalsk kontrol af et område ved C.E. Christiansensvej i Maribo forud for opførelsen af et nyt varmeværk. Der udførtes en arkivalsk kontrol af arealet, hvorved det anbefalede at foretage en arkæologisk forundersøgelse. Et budget for den arkæologiske forundersøgelse indsendtes til godkendelse til Slots- og Kulturstyrelsen den 2. januar 2017. Efter Styrelsens og bygherres godkendelse af budgettet kunne forundersøgelsen påbegyndes, hvilket skete den 13. februar 2017. Forundersøgelsen afsluttedes samme dag.

UNDERSØGELSENS RESULTATER

Ved undersøgelsen fremkom i alt 31 anlæg. De er fordelt på et stolpehul, 12 gruber (heraf fem kogegruber), 4 agerrener (spor af middelalderlige marker), 4 naturfænomener og 10 dræn. Således er kun 17 af de registrerede anlæg fortidige.

De fortidige anlæg danner ikke egentlige koncentrationer men ligger spredt indenfor det undersøgte areal.

Der gjordes ingen fund af genstande.

Da der kun fremkom forholdsvis få og spredte fortidige anlæg i søgegrøfterne, blev de berørte områder ikke indstillet til udgravning.

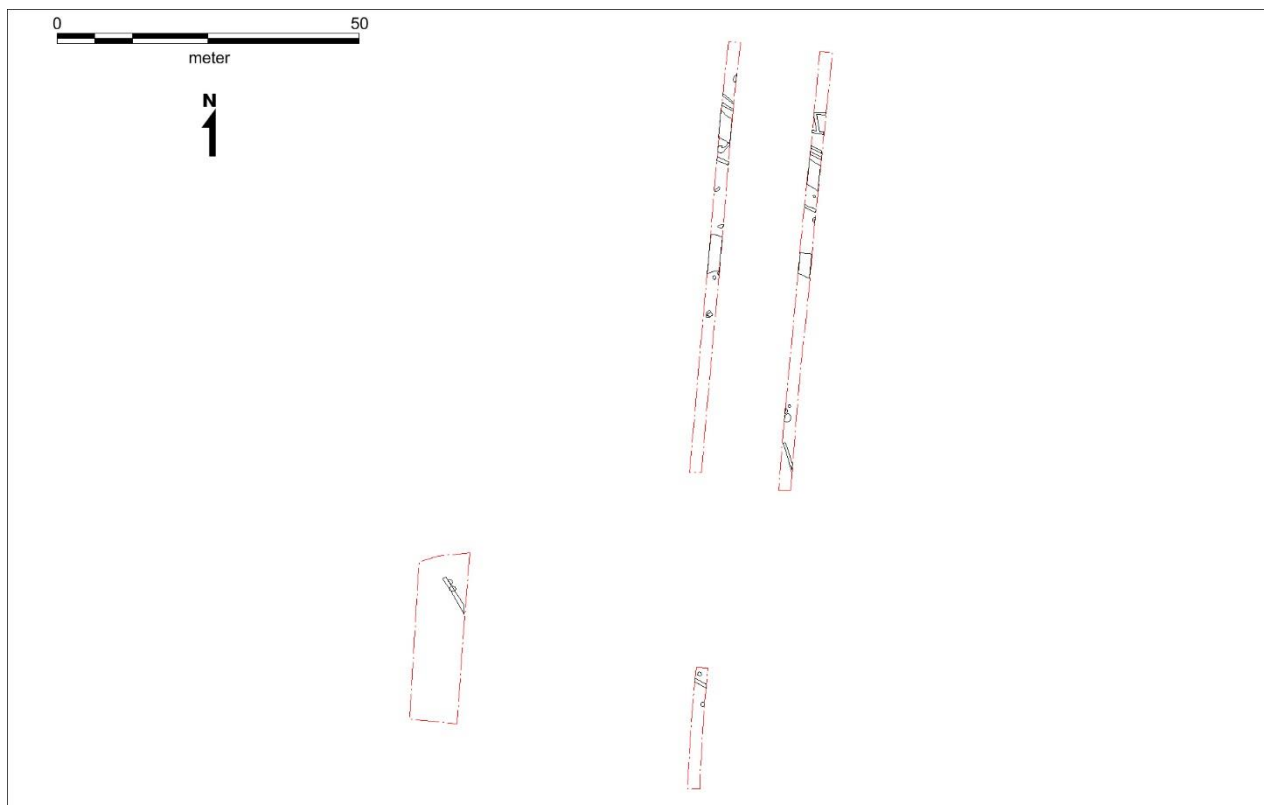
De fundne affalds- og kogegruber viser, at der har været bopladsaktivitet i området, formentlig i bronzealder (1700-500 f.Kr.) eller jernalder (500 f.Kr.-800 e.Kr.). Eftersom gruberne ligger temmelig spredt, må området vel regnes som værende udkanten af et bopladsområde.

De fundne agerrener viser, at den nordlige del af området har været opdyrket i middelalder eller nyere tid. Agerrener er fordybninger mellem lange, tynde markstykker; såkaldte højryggede agre. Denne type marker findes i perioden 1000-1800 e.Kr.

Anlæg

Anlæg er en samlet betegnelse for spor efter, hvor man har gravet huller i forhistorisk tid.

Når den brune muldjord fjernes, fremstår de forhistoriske anlæg som mørke pletter i den lyse undergrundsjord. De mørke pletter er dér, hvor man har gravet huller i forhistorisk tid. Hullerne er blevet fyldt op med organisk materiale, trækulsholdig jord eller sten, og kaldes samlet for anlæg. Anlæggene kan være både stolpehuller fra stolper i huse, men de kan også være fx jordovne, brønde og grave.

Oversigtsplan over søgegrøfter og anlæg på MLF01891 Pensylvanien Varmeværk.

FREMTIDIGT ARBEJDE PÅ STEDET

Selvom der kun fremkom få fortidige anlæg ved forundersøgelsen, tyder anlæggene på, at der ligger en boplads i umiddelbar nærhed af det undersøgte areal. Den arkivalske kontrol viste også, at der er registreret flere bopladsspor fra både jernalder, vikingetid og middelalder inden for relativt kort afstand af arealet. Desuden befinder arealet sig blot 400 meter nord for Maribos middelalderlige bykerne. Det må således forventes, at der ved fremtidige anlægsarbejder i området kan fremkomme jordfaste fortidsminder.

Museum Lolland-Falster d. 14-02-2017

TIDSTAVLE

Tidsalder	Periode	År
Nyere tid	Nyere tid	efter 1660
Rencæssance	Rencæssance	1536-1660
Middelalder	Senmiddelalder Højmiddelalder Tidlig middelalder	1066-1536
Vikingetid	Yngre vikingetid Ældre vikingetid	793-1066
Jernalder	Germansk jernalder Romersk jernalder Førromersk jernalder	793 e.Kr. – 375 e.Kr. 375 e.Kr. – 0 0 – 500 f.Kr.
Bronzealder	Yngre Bronzealder Ældre Bronzealder	500 f.Kr. – 1100 f.Kr. 1100 f.Kr. – 1700 f.Kr.
Yngre stenalder (Neolitikum)	Dolktid (Senneolitikum) Stridsøkse/Enkeltgravskultur (Mellemneolitikum B) Jættestue/Tragtbægerkultur (Mellemneolitikum A) Dyssetid/Tragtbægerkultur (Tidlig neolitikum)	1700 f.Kr. – 2350 f.Kr. 2350 f.Kr. – 2800 f.Kr. 2800 f.Kr. – 3300 f.Kr. 3300 f.Kr. – 3900 f.Kr.
Ældre stenalder (Mesolitikum)	Ertebøllekultur Kongemosekultur Maglemosekultur	3900 f.Kr. – 5400 f.Kr. 5400 f.Kr. – 6400 f.Kr. 6400 f.Kr. – 9.000 f.Kr.
Oldstenalder/istidsstenalder (Palæolitikum)	Ahrensburgkultur Brommekultur (Allerød) Federmesserkultur (Allerød) Hamborgkultur (Bølling)	9.000 – 10.500 f.Kr. 10.500 – 11.000 f.Kr. 11.000 – 12.000 f.Kr. 12.000 – 12.800 f.Kr.